

Jaarverslag 2024

Woord vooraf

In dit Inhoudelijk Jaarverslag delen wij graag met u waar Museum Nienoord in 2024 voor stond en waar het dit jaar aan werkte.

Zowel achter de schermen, bijvoorbeeld in verbetering van collecties en hun presentaties, als naar buiten toe, in een maximale uitwisseling met stakeholders en doelgroepen. Dit samen met onze bezoekers, de overheden, collega's in het veld, (podium-)kunstenaars, media, fondsen, sponsors en vrienden.

In 2024 lag het accent op het project 'Nienoord Vernieuwt'. Dit betrof de nieuwe presentatie van de kerncollectie, door wijziging van depotruimtes van 'een veredelde opslag' naar prikkelende en verrassende, toekomstgerichte museale bezoekersruimtes. Dit als onderdeel van een organisatie brede vernieuwing.

Namens het bestuur,

Mertijn Dijkstra, voorzitter

Inhoudsopgave

1	Publiek	4
2	Museum Nienoord Vernieuwt!	5
3	Tentoonstellingen en exposities	6
3.1	<i>Nieuwe tentoonstellingen in 2024</i>	6
3.2	<i>Doorlopende tentoonstellingen</i>	8
4	Mediabeleid en marketing	12
4.1	<i>Sociale media</i>	12
4.2	<i>Landelijke, regionale radio en televisie</i>	12
4.3	<i>Dagbladen en tijdschriften</i>	12
5	Educatie	13
6	Collectie	15
6.1	<i>Collectieopbouw</i>	15
6.2	<i>Collectieregistratie</i>	15
6.3	<i>Collectieplan</i>	15
6.4	<i>Collectiemobiliteit, uitbreiding en schenkingen</i>	15
6.5	<i>Collectiebeheer en -onderhoud</i>	16
7	Bedrijfsvoering	18
7.1	<i>Organisatie</i>	18
7.2	<i>Financiën</i>	20
8	Samenwerken	22
8.1	<i>Overheden en lokale partners</i>	22
8.2	<i>Stichting Paard en Karos</i>	26
8.3	<i>Landelijke organisaties en collega-musea</i>	26
9	Bijlagen	28
9.1	<i>Het Museumcomplex</i>	28
9.2	<i>Visie en missie</i>	29
9.3	<i>Strategie, hoofdpunten van beleid en doelstellingen</i>	30
9.4	<i>Samenstelling staf en bestuur</i>	31
9.5	<i>Organogram Museum Nienoord en overlegstructuur</i>	32
9.6	<i>Relaties, netwerken en partners</i>	35
9.7	<i>Overzicht schenkingen</i>	36
9.8	<i>Overzicht uitgaande bruiklenen</i>	38
9.9	<i>Overzicht inkomende bruiklenen</i>	39

1 Publiek

In 2024 daalden de bezoekersaantallen ten opzichte van 2023, naar ongeveer 9.000 betalende bezoekers. Museum Nienoord wijdt dit aan vijf oorzaken.

De bezoekersaantallen aan 'Fiep op Wielen' waren lager dan verwacht.

De publiciteit en daarmee het bezoek aan 'De Ploeg op Nienoord' kwam laat op gang.

Het depot werd verbouwd en de borg gerestaureerd.

Ook de brand in het naastgelegen Familiepark had een nadelige invloed op de bezoekersaantallen.

Fraylema Koetsentocht

2 Museum Nienoord Vernieuwt!

In 2024 was 'Museum Nienoord Vernieuwt' het belangrijkste project binnen onze organisatie. Dankzij een gift van de VriendenLoterij kon in maart de begroting sluitend worden gemaakt, en het project van start gaan.

De samenstelling en realisatie werd verzorgd door gastcurator historicus Willy van der Schuit, die ook als projectleider optrad. Tijdelijke medewerkers die door een bijdrage van het Mondriaan Fonds konden worden aangetrokken, ondersteunden hierbij inhoudelijk. De Stuurgroep was richtinggevend, vanuit de Klankbordgroepen werd inhoudelijk meegedacht.

De inhoud, het grafische/ruimtelijke ontwerp en realisatie werden uitgevoerd door een professioneel team van tentoonstellingsmakers (Kirsten Bos, Helga de Graaf, Bart Kempinga en hun medewerkers). Museumvrijwilligers hielpen bij de uitvoering, zoals het schilderwerk en vernieuwing van elektriciteit.

In het voormalig depotgebouw werden naast realisatie van nieuwe museumzalen ook kantoor- en werkruimtes vernieuwd. De vernieuwing is niet alleen zichtbaar in het 'Open Depot', maar komt ook tot uiting in de signing buiten, de Oranjerie en in de huisstijl.

Op de planning staan nog de aanpassing van toiletgroepen, zodat ook mensen met een (lichamelijke) beperking er gebruik van kunnen maken en verzorgingsmogelijkheden komen voor baby's en/of jonge kinderen.

De vernieuwingen voldoen aan de voorwaarden van de Veiligheidsregio.

Veel lof gaat naar de enorme extra inzet van de vrijwilligers, hun inhoudelijk betrokkenheid, flexibele houding tijdens alle veranderingen en hun samenwerking met de extern ingehuurd professionals.

VriendenLoterij gaf € 230.000 voor Museum Nienoord Vernieuwt!

3 Tentoonstellingen en exposities

3.1 Nieuwe tentoonstellingen in 2024

De Ploeg op Nienoord

Locatie: Noordhal

Periode: 15 november 2024 tot en met 30 maart 2025

In 2024 werd de Ploegroute Westerkwartier geopend, langs plekken waar deze Ploegleden vandaan komen of gewerkt hebben: 'In het spoor van De Ploeg'. Museum Nienoord haakte als locatie aan deze route in op de opening met een tentoonstelling van originele Ploegkunst.

Kunstenaarsvereniging De Ploeg werd opgericht in 1918. De naam verwijst naar de land- en akkerbouw, en tegelijk naar het omwoelen van grond. Leden van De Ploeg gooiden allerlei klassieke conventies in de kunst overboord. Ze verlieten hun atelier om 'en plein air' te schilderen. Hierbij experimenteren ze met materiaal en techniek, met compositie en handschrift. De eerste generatie Ploegleden behoort tot de internationale avant-garde. Hun kunst is vaak een ode aan de eigen leefomgeving: het karaktervolle Groningen.

In deze jaren verdwenen paard en wagen langzaam uit het straatbeeld en landschap. Voor het eerst werden de kunstwerken geëxposeerd in combinatie met origineel gerij uit de museumcollectie, dat je in hun tijd nog tegenkwam in stad en ommeland en op een aantal van hun werken ziet.

Door omstandigheden bleek bij de grootste beoogde partner een aantal bruiklenen niet beschikbaar. Een aantal particuliere eigenaren vulden de leemte, met topstukken uit eigen collectie. De meeste hiervan waren nog niet eerder publiekelijk getoond. Een geluk bij een ongeluk want die bruiklenen maakten de tentoonstelling extra bijzonder.

Violiste Vera Werkman opende de tentoonstelling met de uitvoering van een door haar vader gecomponeerd muziekstuk dat hij op zijn grootvader Hendrik Nicolaas Werkman inspireerde.

Kunst op Nienoord

Locatie: Noordhal

Periode: oktober 2024

'Kunst op Nienoord' werd dit jaar mogelijk gemaakt door de deelnemende exposanten: Nelleke Allersma, Jannetta Bron, Marloes Bruijn, Meta Geerts, Martin Griek, Mercedes Guillamon, Aafke van der Heiden, Hetty de Jonge, Tjeerd Landman, Yumi van Loo, Carin Tappel, Hana Vendlová, Antoinette Vunderink, Dido Zijlstra, Aly van der Woude, Margôt Ritman, Alfred Oosterman, Carla Stamsnijder, Evelien Limbeek, Thea Gerritsen, Carolien van Olphen, Andries Hogenhuis, Trees van den Bos, Koos Bladt, Hein van de Water, Olesia

Liashova, Joke Ket, Anneke Bloema, Tecla Sanders, Peter Verboom, Aafke Pierik, Judith Nieuwhof, Lisse de Bie, Nicole Boerema, Willem Corsius, Henriëtte Wolda en Ludo van Dijken.

De in juli 2024 overleden Matthijs Röling kreeg een eerbetoon op Nienoord, waar hij in 2023 zijn 80^e verjaardag had gevierd met een succesvolle tentoonstelling. Kunsthandelaar Willem de Winter van Van Wisselingh & Co richtte verschillende hoeken in met werk van Röling dat ook te koop was. De Winter is dankzij het Tv-programma 'Tussen Kunst en Kitsch' bekend als expert, zijn persoonlijke aanwezigheid trok extra bezoekers.

Schilder Pieter Knorr trad als violist op met een muzikaal kwartet.

Het Koetshuis was ingericht als atelier voor demonstraties schilderkunst, beeldhouwen, Sumi-e Japanse inkt schildering op rijstpapier en vilten.

Glaskunstenaar/restaurateur Hein van de Water gaf lezingen over glaskunst.

Ook voor kinderen was er een rijk aanbod. De tot minimuseum omgetoverde caravan bezocht Kunst op Nienoord. Hier konden kinderen en jongeren op een speelse manier in aanraking te komen met kunst en cultuur. Zij gingen samen met museumdocenten aan de slag met een creatieve workshop, hoe van hun eigen omgeving een betere plek te maken.

Opening Tentoonstelling De Ploeg op Nienoord

Het Eerelman Kabinet

Locatie: Bovenverdieping Borg

Periode: april - december 2024

Eerelman werd als kunstschilder, etser en lithograaf bekend dankzij zijn natuurgetrouwe schetsen en schilderijen van honden en paarden. Voor prinses en later koningin Wilhelmina vervaardigde hij meerdere portretten, onder meer te paard en in koetsen.

Zijn oeuvre sluit goed aan op de inhoud van Museum Nienoord. Sinds de succesvolle tentoonstelling over hem in 2016 wordt dan ook regelmatig naar hem gevraagd. Museum Nienoord beschikt over verschillende werken en ook meubels van schilder Otto Eerelman (Groningen 1839 - 1926). Het Eerelman Kabinet werd ingericht op de eerste verdieping van de borg, waar een zaal beschikbaar kwam. Stukken uit eigen depot kwamen zo na jaren weer 'op zaal'.

Het Fries Regiment

Locatie: Open Depot

Duur: hele jaar

In april deed 'Lab op Pad', het reizende onderzoekcentrum van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (hierna: RCE) Nienoord aan. Experts van de RCE onderzochten het portret van Wyger van Hottinga met verschillende scans. Helaas raakte het portret hierbij licht beschadigd, de RCE nam het mee naar Amersfoort om het in eigen atelier te restaureren.

Dendrochronologisch onderzoeker Paul Borghaerts bekeek de jaarringen op de panelen ondergrond van de portretten. Door de jaarringen als streepjescodes naast elkaar te leggen, kan hij een inschatting maken wanneer en waar het hout gekapt is. En of andere panelen uit dezelfde boomstam komen. Uitkomsten uit dit onderzoek worden gepresenteerd bij 'Nienoord 500'.

3.2 Doorlopende tentoonstellingen

Fiep op Wielen, Fiep Westendorp in het Nationaal Rijtuigmuseum

Locatie: Noordhal,

Duur: 4 november 2023 tot en met 22 september 2024

Fiep Westendorp (1916-2004) behoort tot de meest toonaangevende, bekende en bovendien geliefde illustratrices in de Nederlandse cultuurgeschiedenis. Haar generatie zag de eerste auto's de straat in rijden en de laatste rijtuigen verdwijnen. Ze liet haar karakters graag rondrijden in romantische oldtimers en koetsjes. Deze illustraties werden in bruikleen gegeven door de Fiep Westendorp Foundation, die haar nalatenschap beheert. Museum

Nienoord combineerde ze in de tentoonstelling met eigen collectiestukken, die een nieuw licht wierpen op Fiep haar illustraties. Zo werd het hijswagentje van Pluk gecombineerd met het hystoestel waarvan op Nienoord een miniatuur staat. Ook verlengden de vrijwilligers van Nienoord een kunststof trekpaard uit de museumcollectie zodanig, dat die op longhorse ging lijken. Te midden van de expositiestukken kwamen tekentafels en lees- en speelhoeken. Het Museum en de Foundation bedachten samen onderliggende thema's en verhaallijnen, zoals 'circuswagens'. In combinatie met de documentaire over Fiep en vitrines met kunstenaarsbenodigdheden kunnen (groot)ouders nader kennisnemen van haar achtergronden. Terwijl hun (klein)kinderen de tentoonstelling spelenderwijs ontdekken.

Ondanks de wat tegenvallende aantallen reguliere museumgasten werd deze tentoonstelling een geslaagd project. Dit dankzij de komst van veel gericht benaderde doelgroepen, zoals schoolklassen en groepen AZC-bewoners tijdens de reguliere openstelling.

De onderwijsinstellingen en AZC's gebruiken de boeken met illustraties van Westendorp volop. Nienoord bood de basisscholen programma's op maat aan: speciaal voor groep 3-4, 5-6 en 7-8. Beide bezoekersgroepen toonden zich verrast door de combinatie met wonderlijk gerij uit de museumcollectie.

Bij de illustratiewedstijd werd de component 'wedstrijd' er uitgehaald. Verschillende doelgroepen werden uitgenodigd in het museum, om daar samen één groot schilderij te maken. Dit na hun rondgang door Fiep op Wielen en de Nationale Rijtuigcollectie. Deze rondgang vond plaats onder begeleiding van kunstenaar Fokko Rijkens en museummedewerkers. De meterslange schilderijen werden in de expositie opgenomen en na afloop naar de makers gebracht. Menige school en AZC wordt nu opgevrolijkt met op Nienoord gemaakte schilderijen.

Evaluatie:

Voor de gezins- en kindermiddagen in de weekends werd meer belangstelling verwacht. Deze werden redelijk maar niet druk bezocht. Navraag wees uit dat kinderen Fiep Westendorp onvoldoende kennen uit de nieuwe media die zij gebruiken, zoals games, tiktok e.a.

Bitterzoet Erfgoed Museum

Locatie: bouw- en interieurstukken in het gehele complex,

Duur: 18 februari 2022 tot en met 31 december 2024

De presentatie 'Bitterzoet Erfgoed' is een samenwerkingsverband tussen tientallen organisaties en personen rondom het onderwerp slavernij en kolonisatieverleden. Museum Nienoord zette over dit onderwerp twee wandelingen uit, gericht op het borgcomplex en op de rijtuigcollectie. In de entreehal draaide een introductiefilm over de relatie tussen het erfgoed op Nienoord en dit thema. Bezoekers kregen een vouwblad mee, met foto's en verhalen. Deze informatie is in de standaardrondleidingen en schoolontvangsten beschikbaar voor het publiek.

Fiep op Wielen

Verborgen Verhalen

Locatie: Bovenverdieping borg

Duur: gehele jaar

Deze vaste opstelling op de bovenverdieping van de borg toont op speelse wijze de luisterrijke geschiedenis van de borg, de borgbewoners en hun invloed op de regionale ontwikkeling. Bezoekers maken op verschillende manieren kennis met de vroegere rijkdom van Nienoord, maar ook met roerige tijden en oorlogen die het gebied teisterden en met persoonlijke drama's van de bewoners. Bijvoorbeeld met animatiefilmpjes die het verleden tot leven brengen.

Onderduikzolder

Locatie: Zolder Borg

Duur: gehele jaar

De onderduikzolder betreft een bijzonder project in de borg Nienoord over het Westerkwartier in de oorlog. Op de zolder is 'Wie niet weg is, is gezien' ingericht, een project voor kinderen en jongeren waarin de vijf leeftijdsgenoten Selma en Hertha Denneboom, Kees Kleiker, Alie Zijp en Folkert Donkerbroek vertellen hoe hun leven helemaal veranderde tijdens de oorlogsjaren. Deze presentatie is voor kinderen vanaf 10 jaar.

De zolder was voor het eerst toegankelijk voor publiek. Met de gemeente werd afgesproken dat dit op reservering kon, en onder begeleiding van museummedewerkers. De aanpassing van de ruimtes werd in samenwerking met de gemeente en het Ambachtencentrum gerealiseerd. De grafische vormgeving en het inkleuren van de foto's zijn van de hand van Helga de Graaf van Studio Eye Candy uit Groningen.

In 2024 was het aantal aanmeldingen van schoolgroepen hiervoor mager, voor 2025 kwamen wel al aanmeldingen binnen vanwege de viering van 80 jaar vrijheid. De Onderduikzolder werd in 2024 vernieuwd met het oog op de viering van 80 jaar vrijheid in 2025.

Koetsen en Kastelen, Rijtuigen en regenten onderweg in de turbulente 19de eeuw

Locatie: Zuidhal

Duur: tot en met maart 2026

Aan de hand van rijtuigen maakte de bezoeker kennis met twaalf historische personen van stand, hun families én kastelen. Ieder van hen was uniek in zijn of haar verhouding tot een veranderend Nederland in de 19de eeuw. Van de Fraeylemaborg in Slochteren tot aan Paleis Het Loo in Apeldoorn.

In 2024 werd deze tentoonstelling verlengd tot en met maart 2026. Het publiek bleek er nog niet op uitgekeken. Wel werden en worden in 'Koetsen en Kastelen' expositiestukken omgewisseld, zowel bruiklenen als uit eigen collectie.

4 Mediabeleid en marketing

4.1 Sociale media

In het in 2022 opgestelde communicatieplan is speciale aandacht voor de nieuwe media. Bij de tentoonstelling 'Fiep op wielen' plaatste Museum Nienoord voor het eerst betaalde reclame op online media. Dit in samenwerking met een gespecialiseerd bedrijf in Leek: Ambacht Media dat 'achter de schermen' aan effectmeting deed en de doelgroepen hierop aanpaste. De resultaten van betaalde online marketing leidden niet tot veel meer bezoekers of reacties anderszins. De conclusie was dat de eigen sociale media goedkoper en even effectief zijn. Eind 2024 werd de samenwerking met Ambacht Media voor online marketing beëindigd.

4.2 Landelijke, regionale radio en televisie

Verschillende items van TV Noord werden op Nienoord opgenomen. Een item over de vriezer in het depot werd landelijk uitgezonden.

De directeur bleef lid van het 'nieuwspanel' van RTV Noord en schoof een aantal keren aan om te reageren op algemene actualiteiten. Hij bleef ook actief als presentator van items over beeldende kunst in het KRO-NCRV programma Binnenste Buiten.

Omroep Zulthe wijdde een aantal items aan vrijwilligers en hun lieveling-museumstuk. Hiermee werd de aandacht gevangen van kijkers in het Westerkwartier.

4.3 Dagbladen en tijdschriften

Museum Nienoord voerde een actief beleid om de media te interesseren voor de verschillende activiteiten. De meeste belangstelling ging daarbij naar actualiteiten zoals bijvoorbeeld de toekenning van de subsidie van de VriendenLoterij, het bezoek van Lab op Pad aan Nienoord en de nieuwe inrichting van de depotzalen.

5 Educatie

Familiezondagen

De familierondleidingen op iedere eerste zondag van de maand behoren inmiddels tot de vaste publiekstrekkingen. Individuele jonge bezoekers komen graag met hun gezin/begeleiders naar het museum als ze met de familierondleiding mee mogen.

Evaluatie wees uit dat de media dit aanbod steeds minder vaak oppikten en publiceerden, omdat het een vast aanbod betreft. In 2025 wordt het aanbod opnieuw geformuleerd en met nieuw gemaakte foto's naar de pers gestuurd.

De onderduikzolder

Scholieren zowel met hun klas als als individuele jonge bezoekers vinden de onderduikzolder interessant, gastvrij en soms ook wel spannend. Zoals gezegd viel het aantal aanmeldingen in 2024 tegen maar lijkt er voor 2025 (80 jaar vrijheid) wel veel belangstelling te komen.

Kinderhoek in Ter Maten Hal

De kleurrijke knutselkast en uitnodigende werktafel in de entreehal van de Ter Maten Hal nodigden veel kinderen uit om zelf aan de slag te gaan. Het aanbod werd aangepast op de lopende tentoonstelling. Het enorme te beschilderen paneel op de muur bleek een zodanig succes dat het na afloop van tentoonstellingen wit wordt geschilderd, om vervolgens opnieuw betekend en beschilderd te kunnen worden.

Basisonderwijs

De combinatie van het lespakket 'Pieter Paard' met de tentoonstelling over Fiep Westendorp maakt het voor basisscholen extra aantrekkelijk om Museum Nienoord te bezoeken.

Begeleiding studenten

Een student van de Hanzehogeschool Groningen (studierichting: Communicatie en Multimedia Design) liep stage bij het project 'Museum Nienoord Vernieuwt!'. Hij maakte animaties voor de touchscreens in de nieuwe museumzalen.

Nieuwkomers

Museum Nienoord wil cultuurparticipatie inzetten bij de integratie van nieuwkomers. Zelf weten zij vaak de weg (nog) niet te vinden naar het museum. Museum Nienoord nodigt om die reden nieuwkomers gericht uit, persoonlijk en/of via hun woonlocatie, school of sociaal werk. In 2024 werd de samenwerking uitgebreid met Stavoor, een onderwijsinstelling voor laaggeletterde nieuwkomers. Een rondleiding door het museum werd een onderdeel van hun lespakket. Ook pauzes genoten zij samen met museummedewerkers. Om onderling op informele wijze nog meer gesprekken in het Nederlands op gang te brengen.

In 2024 werden ook bewoners van opvanglocaties voor Oekraïners in de omgeving uitgenodigd. De groepsapp 'Nienoord welcomes Ukraine' werd in 2024 wat minder intensief gebruikt dan in 2023. Conclusie hieruit was dat veel Oekraïners hun weg al vinden in de samenleving. Eén statushouder werkt inmiddels als vrijwilliger in het museum.

Open Depotdag

De Open Depotdag werd 20 april aangegrepen om geïnteresseerde bezoekers te betrekken bij de vorderingen van 'Museum Nienoord Vernieuwt!'.

Het archief en de bibliotheek openden ook hun deuren. Vrijwilligers namen belangstellenden mee in hun borging van informatie 'op papier en in de pc'. Stichting De Koetsewagen verleende haar medewerking door hun werkruimtes eveneens open te stellen. Kinderen konden hier in de koetsen klimmen en kregen deskundige uitleg over de functie en bijzonderheden van de diverse koetsen.

Manifestaties en podiumevenementen

Museum Nienoord participeerde in alle landelijke en provinciale museale manifestaties, zoals de Nationale Museumweek, het Open Monumentenweekend, Oktobermaand Kindermaand.

Museum Nienoord organiseerde met meest partners in eigen regio/omgeving themadagen, zoals de 'Santa Run' rond de kerst; de 'Nationale Draaiorgeldag' (draaiorgels behoorden ook tot het aangespannen gerij) en de 'Leekster Lenteloop'.

Met het Grand Café werd iedere laatste zondagmiddag van de maand een podiumevenement georganiseerd, en andere ontvangsten zoals de Dichtersavond Leek. De inhoud was zeer divers, van klassiek tot klezmer. De opkomst zat tussen de 30-60 personen.

Een aantal vaste podiumevenementen, zoals bijeenkomsten voor dichters, is in samenwerking met andere organisaties en personen.

6 Collectie

6.1 Collectieopbouw

Museum Nienoord beheert en exploiteert twee verschillende erfgoedcollecties. Met de 'Collectie Westerkwartier' is de borg Nienoord en het omliggende park ingericht. Daarnaast is er de historie van het aangespannen vervoer, de nationale rijtuig- en sledencollectie, die wordt ingezet om ontwikkelingen uit de 19de eeuw te belichten vanuit nationaal én regionaal Gronings perspectief. Het is een landelijk en internationaal bekende collectie met grote cultuurhistorische waarde, die samen met de vorstelijke rijtuigcollecties in Wenen en Lissabon tot de drie belangrijkste in Europa behoort.

Het ver- en ontzamelbeleid bleef in 2024 ongewijzigd. Wel werd er weer iets terughoudender dan voorheen omgegaan met aanbiedingen van buiten. Dit aangezien de meeste deelcollecties compleet of op zijn minst al ruim voldoende gevuld zijn.

Met de collectiestichting Paard en Karos werd afgesproken om het verzamelbeleid in 2025 opnieuw af te stemmen.

6.2 Collectieregistratie

Museum Nienoord maakt gebruik van het vernieuwde Adlib programma: een 'web-based software' programma genaamd Axiell Collections. De registratiecommissie en junior-conservator werkten verder aan het implementeren van de nieuwe structuur en het controleren van de records. De uitvoering liep vertraging op vanwege het stoppen van vrijwilligers en de drukte door verbouwactiviteiten in het depot. Na voltooiing van de herinrichting en hervatting van reguliere taken wordt het tijdpad opnieuw opgesteld.

6.3 Collectieplan

Het verlopen van het Collectieplan 2018-2022 maakte een nieuw Collectieplan noodzakelijk. Vanwege de personele wisselingen op Nienoord en de bestuurswisselingen bij de Stichting Paard & Karos werd een voorlopig uitvoeringsplan opgesteld, voor 2024. Het nieuwe Collectieplan wordt in 2025 voltooid en gepresenteerd.

6.4 Collectiemobiliteit, uitbreiding en schenkingen

Museum Nienoord neemt alleen schenkingen aan die in overeenstemming zijn met het eigen verzamelbeleid. Museum Nienoord geeft bij nieuwe collectiestukken de voorkeur aan een schenking boven een bruikleen. In beide gevallen draagt het museum zorg voor huisvesting,

presentatie en eventueel licht onderhoud. Eigen bezit scheelt tijdrovende correspondentie en afstemming met eigenaren buitenshuis.

De collectie rijtuigen van Museum Nienoord is ondergebracht in de Stichting Paard en Karos. De aanwinsten voor de collectie zijn opgenomen in een bijlage.

De lopende bruiklenen (uitplaatsing) van rijtuigen aan collega-musea als kasteel Middachten, kasteel de Haar, Museum Van Loon en Kasteel Duivenvoorde bleven gehandhaafd. Een van de uitgaande bruiklenen werd daar door motten belaagd. Deze is op kosten van de bruikleennemer in de vriezer ontdaan van ongedierte. De bruikleen aan het koetshuis van Fogelsangh State werd in 2024 vernieuwd.

6.5 Collectiebeheer en -onderhoud

Collectiebeheer

De collectiestukken worden onderhouden volgens een vast protocol. De rijtuigen, sleden en andere stukken worden voortdurend gecontroleerd op ongedierte, vuil, schimmel. De vrijwilligers verwijderden eventueel aangetroffen schimmels en vuil. Zij smeerden ook de rijtuigen en vetten de tuigen. Periodiek krijgen de rijtuigen/sleden een vriesbehandeling in de eigen vriescel. Dit gebeurt in beginsel volgens een vast schema. Ervaren medewerkers gaan onderwijl de staat van alle stukken in het depot bij langs, om te beoordelen of bepaalde stukken voorrang in tijd behoeven.

De ruimtes in het Open Depot welke niet direct door Museum Nienoord worden gebruikt werden zoveel mogelijk verhuurd aan derden.

Nieuw binnengekomen en voor bezoekers interessante stukken werden gepresenteerd in de publiekstoegankelijke depotruimtes.

Onderhoud apparatuur

De luchtvochtigheidsinstallatie in de Westhal van de Jaap Stienstra Hallen werd in 2024 geheel vernieuwd, met het oog op het toekomstige, publiekstoegankelijke gebruik van die hal. Verouderde bekabeling werd zowel in het depot- als het kantoorgebouw vervangen.

Het reguliere onderhoud verliep volgens het vaste schema en bijbehorende protocol. Zo vond controle van alle elektrische apparatuur en elektrische hulpmiddelen plaats. Brandblussers en medische eerste hulpsets zijn gecontroleerd en waar nodig aangevuld.

Veranderingen in klimaatbeheersing

De veranderingen in klimaatbeheersing vormen permanente punten van aandacht. De meeste collectiestukken bestaan uit natuurlijke materialen zoals hout, textilia, leer, zilver en ivoor. Die zijn vatbaar voor klimatologische invloeden. Verschillende materialen vereisen eigen

klimatologische omstandigheden. In 2024 doken motten op, die succesvol zijn bestreden voordat ze schade konden aanrichten.

De relatieve luchtvochtigheid kon redelijk constant, rond 60%, worden gehouden.

Duurzaamheid

In 2024 kon nog steeds een deel van de in 2023 geplaatste zonnepanelen niet worden aangesloten. Met het gemis van bijbehorende verdiensten.

De gedragsregels bij een zo verantwoord mogelijke bedrijfsvoering bleven gehandhaafd. Staf en vrijwilligers werkten samen aan het terugdringen van energieverbruik door zuinig om te gaan met verlichting en verwarming, onnodige productie zoals overbodige prints te voorkomen en afval gescheiden in te zamelen.

De nieuwe schuifdeur in de Oranjerie opent en sluit automatische en voorkomt onnodig warmteverlies.

Huurders in het Open Depot

Niet alleen de huurinkomsten maar ook de bezoeken van de huurders bleken in 2024 nuttig. Vooral met het Museum aan de A (MaA) en het Grafisch Museum GRID was er regelmatig uitwisseling van plannen en ervaringen.

Lab op Pad

7 Bedrijfsvoering

7.1 Organisatie

Vrijwilligers

Museum Nienoord kenmerkt zich als een door professionals aangestuurde vrijwilligersorganisatie. Het door het bestuur vastgestelde vrijwilligersbeleid (2019) voorziet in een inclusieve organisatie met een planmatige uitvoering.

De vaste staf bestond eind 2024 uit een directeur-conservator, een operationeel manager, conciërge/medewerker schoonmaak en twee inhoudelijk medewerkers via projectsubsidies, allen parttime.

De conservator en medewerker kantoor namen in 2024 afscheid. De directeur nam het conservatorschap over en een tijdelijk nieuw aangetrokken operationeel manager kwam in 2024 de uitvoering versterken. Hij coördineerde onder meer de vrijwilligers. Drie vrijwilligers ondersteunen de staf op kantoor.

In het voorjaar van 2024 ontstond onrust bij de vrijwilligers veroorzaakt door onder meer onzekerheden als gevolg van de personele wisselingen in de vaste staf. Het bestuur realiseerde oplossingen in samenspraak met een delegatie van de vrijwilligers. De nieuwe operationeel manager verzorgde de afhandeling ervan, die aan alle kanten als positief werd ervaren.

Museum Nienoord waardeert de inzet en betrokkenheid van vrijwilligers enorm. Zij verrichten verschillende uitvoerende werkzaamheden. Als medewerker maar ook ambassadeur dragen zij in belangrijke mate bij aan de groei en bloei van het museum.

In 2024 werden op verzoek van de vrijwilligers naast vergaderingen van taakgroepen ook plenaire vergaderingen belegd. Dit vanuit hun behoefte aan afstemming met andere taakgroepen. Om die reden bleef ook het 'Weeknieuws' verschijnen, de directeur verzorgt dit na overleg met de staf.

Gemiddeld waren de vrijwilligers één dagdeel per week actief in of voor het museum, de onderhoudsploeg gemiddeld twee dagen per week.

Professionalisering

Het planmatig af te handelen systeem van teamoverleg en functionerings- en beoordelingsgesprekken werd voortgezet. Binnen het museum verenigen de vrijwilligers zich in taakgroepen, met eigen overleg en roosters. De operationeel manager coördineert deze taakgroepen, vrijwilligers werken de roosters hierbij uit. Daarnaast zetten veel vrijwilligers zich op projectbasis in voor eenmalige klussen, zoals bruikleentransporten. Een aantal vrijwilligers volgde met de vaste medewerkers de verplichte BHV-trainingen.

Voor de professionalisering werd het theoriemodel 'gastvrijheid in cirkels' gehandhaafd. In het kort komt het erop neer dat de gids/suppoost niet een verhaal vertelt, maar al vragend een gesprek aangaat. Op basis hiervan verwijst hij/zij de bezoekers verder en kunnen zij zelf onderzoeken en ontdekken.

In 2024 waren er diverse initiatieven vanuit het vrijwilligersbeleid. Voor het project 'Museum Nienoord Vernieuwt!' zat de projectleider verschillende klankbordgroepen met vrijwilligers voor.

Gedurende het jaar organiseerde het museum bijeenkomsten voor alle medewerkers. Bij nieuwe tentoonstellingen vonden introductiebijeenkomsten plaats. De taakgroepen waren betrokken bij vernieuwingen in het beleid en de uitvoering hiervan. Bijvoorbeeld bij de keuze welk rijtuig waar in het nieuwe Open Depot geplaatst wordt, de inzet van de Onderduikzolder en de inrichting van de museumwinkel.

Bij de Nieuwjaarsontvangst werden de nieuwe plannen voor 2024 gepresenteerd. Na het verrassingsbezoek van de VriendenLoterij, die met een subsidie de begroting voor Nienoord Vernieuwt dekkend maakte, werden alle vrijwilligers meteen uitgenodigd voor taart en een groepsfoto met de cheque.

Een volgende feestelijke bijeenkomst was bij de opening van de nieuwe entree-deuren van de Oranjerie. In juli luidden de medewerkers samen de zomer in, met klootschieten op het landgoed en een barbecue op het borgplein.

In december vond een door Erfgoedpartners georganiseerde bijscholingscursus plaats op Nienoord. Collega's van ongeveer tien andere musea namen hieraan ook deel. De bijscholing werd gecombineerd met een kijkje achter de schermen en een update bij 'Museum Nienoord Vernieuwt!'. In Museum Nienoord waren actieve BHV'ers. Alle medewerkers van het Grand Café Borg Nienoord beschikten ook over BHV-diploma's. Hiermee bleef de kennis op peil en voldoet Museum Nienoord aan de verplichting tot voldoende BHV.

Taakgroep Museumwinkel

De leden van deze taakgroep dachten in een klankbordgroep mee met Nienoord Vernieuwt. Naar bezoekers droegen zij inhoudelijke keuzes mee uit en bij uitvoerende taken rondom de herinrichting hielpen zij actief mee. De meest zichtbare vernieuwing in de museumwinkel waren de schuifdeuren, de entreebalie en de tafels voor de verschillende te verkopen artikelen. Ondertussen bleef de winkel open. De voltooiing van de winkel vond plaats in het voorjaar van 2025.

Taakgroep Collectie

De vrijwilligers van de taakgroep Collectie ondersteunen de conservator in het archief en de bibliotheek bij de vaste werkzaamheden en de digitalisering. Een aantal van hen is opgeleid om de collectieregistratie mee uit te voeren. In 2024 trokken drie leden zich vanwege hun leeftijd terug, onder wie de fotograaf. Er wordt naarstig gezocht naar opvolging. Een vrijwilliger blijft voorlopig op afroep beschikbaar.

Taakgroep Gidsen en suppoosten

Deze vrijwilligers vertegenwoordigen het museum in de rondgang met bezoekers, zij zijn belangrijke ambassadeurs op locatie. Zij werden intensief betrokken bij de inhoudelijke herinrichting van het depot, deden suggesties en deelden hun verhalen. Ook dachten zij mee over hun nieuwe rol, zodra de nieuwe museumzalen in de Jaap Stienstra Hallen openen

Taakgroep Educatie

De positieve opkomst van schoolgroepen bij 'Fiep Westendorp' enthousiasmeerde deze taakgroep. Zij organiseerden elke maand en bij elke tentoonstelling educatieve evenementen voor jonge kinderen, zoals workshops en speurtochten op de laatste zondagmiddag van de maand en op doordeweekse middagen tijdens schoolvakanties. De knutselkast in de entreehal werd voor elke gelegenheid opnieuw ingericht.

Ook werkten zij mee aan reactivering van de Onderduikzolder, voor ontvangsten bij 80 jaar vrijheid in 2025. Het educatieve programma rond de Onderduikzolder werd in 2024 ook door Erfgoedpartners aangeboden.

Andere educatieve pakketten voor de peuterzaal en basisschool waren 'Anna van Ewsum' en 'De Beer van Bram'.

Het mentoestel bleek opnieuw een attractie waar vooral kinderen voor vallen. Zij mochten een koets menen als in een levensgrote game, maar oefenden tijdens dat menen ook hun ruimtelijk inzicht en motoriek.

7.2 Financiën

Het museum voert een prudent financieel beleid. De vaste kosten en de voorgenomen activiteiten worden gedekt door een begroting met vaste of van jaar tot jaar constante inkomsten. Dit betreft ook exposities in een basale vorm.

Verdergaande ambities op het gebied van aanvullende investeringen vinden pas doorgang als de aanvullende kosten door extra inkomsten gegarandeerd gedekt zijn. Dit gebeurt bij exposities, restauraties buiten regulier onderhoud, en projecten als het doen uitgeven van een boek of organiseren van een koetsentocht. De dekking wordt bijvoorbeeld gezocht in de vorm van extra subsidies, verkochte boeken, of ontvangen deelnemersbijdragen.

De financiële risicobeheersing is vormgegeven door bespreking van de maandelijkse financiële rapportage in de bestuursvergadering en het uitvoeren van projecten na volledige dekking van de kosten. Uit risicomijding blijft de omvang van de projecten sowieso beperkt.

De administratieve controle bestaat uit het vier ogen principe; in het algemeen directie en penningmeester.

Museum Nienoord ontvangt van de provincie Groningen en de gemeente Westerkwartier een structurele subsidie voor de exploitatie. De overige inkomsten worden ontvangen uit de

entreegelden, de organisatie van verschillende manifestaties en evenementen, de verhuur van gedeelten van de Jaap Stienstra Hallen en de verhuur van de vriezerinstallatie.

Museum Nienoord is een organisatie met veel vrijwilligers. Iedere vrijwilliger steunt met eigen talenten, energie en tijd het beheer en onderhoud van de collecties. Het museum is dankbaar voor deze bijdragen die niet in geld zijn uit te drukken.

Museum Nienoord krijgt ook financiële bijdragen van belangstellenden die zich betrokken voelen bij het museum. De ridders, vrienden en donateurs ondersteunen elk op hun eigen manier het museum met een financiële bijdrage en/of advies. Ook deze bijdragen worden door het museum bijzonder op prijs gesteld.

Door de gedaalde bezoekersaantallen daalde de entree-omzet van € 49,279 in 2023 naar € 36.558 in 2023. De winkelomzet daalde ook van € 21.843 naar € 14.057. De overige opbrengsten bleven vrijwel constant.

De personeelskosten daalden door het vertrek van twee werknemers. De huisvestingskosten stegen onder andere door toenemende energielasten.

Concert NESKO voor basisscholen

8 Samenwerken

8.1 Overheden en lokale partners

Provincie Groningen

De exploitatiesubsidie-aanvraag van Museum Nienoord voor 2025-2028 werd 19 november 2024 door Gedeputeerde Staten aangenomen, de jaarlijkse bijdrage van de provincie stijgt naar € 222.000 per jaar. Een grote stap vooruit! Hiermee kan het museum verder inlopen op achterstanden. Gestegen kosten bij de inkoop kunnen blijvend worden voldaan. Bovenal kan worden voldaan aan de Fair Practice Code, een van de eisen van de provincie hierbij.

De nieuwe contactpersoon van de provincie toonde zich dicht betrokken bij de uitvoering van Nienoord Vernieuwt, en kwam ook ter plaatse poolshoogte nemen. Museum Nienoord is de provincie Groningen zeer erkentelijk voor deze toekenning, die als uiting van vertrouwen spreekt.

Gemeente Westerkwartier

De gemeente is zowel huiseigenaar, subsidieverstrekker als bezoeker. Bestuur en directie planden twee keer een bestuurlijk overleg met de wethouder en betrokken beleidsambtenaren. Bespreekpunten waren onder meer de samenwerking binnen 'Museum Nienoord Vernieuwt' en de daarbij noodzakelijke aanpassingen binnen de Oranjerie. De gemeente als eigenaar van de Oranjerie en alle nagelvaste interieurdelen is daarmee de eerstverantwoordelijke.

Zowel raadsleden als beleidsambtenaren betrokken Museum Nienoord bij het gemeentelijk museumbeleid, waarvan de vaststelling gepland wordt in januari 2025.

De gemeente stelde op 2 februari 2024 de in samenspraak opgestelde Gebiedsvisie Landgoed Nienoord vast.

De jaarlijkse ontvangst voor alle inwoners van het Westerkwartier 'Summerproat' was 4 juni 2024 wederom op Nienoord. Er kwamen honderden omwonenden op af waarvan een deel het museum niet eerder bezocht. Ook het sociaal ontwikkelbedrijf van de gemeente, Novatech, organiseerde zijn personeelsfeest weer op Nienoord.

Voor de door landgoedpartners gezamenlijk ingediende projectplannen rondom de viering 'Nienoord 500' in 2025 stelde de gemeente op 20 november een subsidie vast van € 110.000. Dit is 60% van de ingediende begrotingen.

Het Promotie Platform Leek (PPL)

Het PPL kwam maandelijks bijeen. De sfeer was constructief. Wel was een gezamenlijke constatering aan het eind van 2024, dat de meeste bespreek- en actiepunten reguliere zaken in de dorpskom betroffen. Voorts vroeg de samenwerking met de Handels Vereniging Leek veel tijd en aandacht. De museumdirecteur is op Nienoord te zeer belast, om ook deze

uitdagingen mee op te pakken. Hij stelt zijn plek in het PPL-bestuur in 2025 vacant, maar blijft wel aanspreekbaar zodra Nienoord in beeld komt. De door het PPL ingehuurd 'city marketeer' werd door de gemeente Westerkwartier aangesteld als coördinator bij Nienoord 500, hij schakelt waar nodig één op één met de museumdirecteur of een van de stafmedewerkers. Zo blijven de lijntjes kort.

De Ondernemersvereniging Westerkwartier

Deze vereniging organiseerde zijn Nieuwjaarsbijeenkomst weer op Nienoord. Hier werd de Ondernemersprijs 2024 uitgereikt. Museum Nienoord mocht weer ruim 100 ondernemers verwelkomen, van eenmanszaken in het centrum tot multinationals langs de snelweg.

De Stichting Historische Kring Leek e.o. (SHKL)

In januari ging de SHKL van start in de serre van Museum Nienoord. Elke zaterdagmiddag ontvangen vrijwilligers hier de geïnteresseerde bezoekers. Samen met het museum organiseerde de SHKL in november een drukbezochte boekenmarkt in de serre. Het Museum stelde een inhoudelijke samenwerking voor bij de viering van Nienoord 500. Een aantal vrijwilligers van de SHKL is al druk bezig met het verzamelen, registreren, restaureren, waar mogelijk zelfs inkleuren en online delen van oude foto's.

Ambachtencentrum

In 2024 ging de door de gemeente aangestelde werkmeester met pensioen. De gemeente en het museum overlegden meermalen over mogelijke opvolging, maar dat heeft in het verslagjaar nog niet tot de aanstelling van een nieuwe werkmeester geleid. Iemand met de kwaliteiten als de vertrokken werkmeester was volgens de gemeente onvervangbaar. Hiermee eindigde voorlopig de samenwerking binnen het Ambachtenproject.

De werkmeester kwam na zijn pensionering terug in een nieuwe rol: als vrijwilliger. Een van zijn cliënten kwam met hem mee terug en werd ook museumvrijwilliger. Zij werken samen met de onderhoudsmedewerkers en de vrijwilligers van De Koetsewagen.

Helaas komen er geen nieuwe cliënten van het sociaal domein ervaring opdoen in deze omgeving. Museum Nienoord ziet dit wel als een van zijn maatschappelijke uitdagingen, vanuit inclusiviteit. Er waren wel eenmalige bezoeken, zoals jaarafsluitingen en dergelijke van andere diensten met hun cliënten. Op directieniveau is er overleg met Novatec, over mogelijkheden tot structurele samenwerking in de toekomst. Museum Nienoord zal zich blijven inzetten om de maatschappelijke functie die zij met het Ambachtencentrum uitvoerde, te blijven invullen.

Dagbesteding De Zijlen

Museum Nienoord begeleidde opnieuw cliënten van het centrum voor dagbesteding De Zijlen. Een cliënte assisteerde de conciërge gedurende vier dagdelen per week. Zij werd door de conciërge en andere vaste medewerkers begeleid in samenwerking en communicatie op de werkvloer. De Zijlen is uitgenodigd om in 2025 samen te werken bij Nienoord 500, bijvoorbeeld voor de catering van de historische dag en koetsentochten.

Taalhuis

Met de beëindiging van het Ambachtencentrum verdwenen helaas ook de cliënten van het Taalhuis en hun vrijwillige docenten op Nienoord. De directie overlegde in 2024 met onder meer Stavoor (educatie voor laaggeletterden) en Novatec (sociaal domein) over nieuwe mogelijkheden voor samenwerking. Resultaten worden in 2025 verwacht.

De Ridders van Nienoord

Deze speciale donateurs die jaarlijks schenken, zijn uitgenodigd voor een 'VIP-ontvangst' en een 'preview' voor Kunst op Nienoord. In aantal bleef de Ridderschap een bescheiden kring. In 2025 worden mogelijkheden voor vernieuwing tegen het licht gehouden.

Samenwerking en uitvoering Ambitieplan Landgoed Nienoord.

In september 2024 stelde de gemeente Westerkwartier een nieuwe Landgoedcoördinator aan. Hij zette zijn proeftijd niet om in een langduriger contract. Eind 2024 was de gemeente nog op zoek naar een nieuwe Landgoedcoördinator.

De landgoedpartners bleven elkaar opzoeken en wisten elkaar te vinden in de gezamenlijke voorbereiding van Nienoord 500 in 2025. De gemeente stelde een coördinator aan voor het programma en de subsidieaanvragen hierbij.

Grand Café Borg Nienoord

In goed onderling overleg werd het aantal gecaterde ontvangsten in museale ruimtes in 2024 teruggedraaid. Museum Nienoord wil kwetsbaarheden beschermen en zorgvuldig met tentoongestelde goederen omgaan. De museumvrijwilligers waren te druk met 'Museum Nienoord Vernieuwt!', om voor eenmalige ontvangsten andere zalen om te bouwen en meteen erna voor de reguliere bezoekers te herinrichten. De museummedewerkers zijn in beperkte mate beschikbaar om buiten kantoortijd als suppoost terug te komen voor deze ontvangsten. Het Grand Café kampte met personeelstekort om ontvangsten in museumzalen verantwoord te laten verlopen.

Het terugschroeven van de ontvangsten heeft een daling gegeven in de verhuuropbrengsten.

Voor 2025 en volgende jaren worden (gedeelten van) zalen beschikbaar worden gehouden voor evenementen die ver van tevoren bekend zijn.

Familiepark Landgoed Nienoord

Op 6 mei 2024 brandde een gebouw in het Familiepark volledig af. De directeur van het Familiepark veranderde medio 2024 van baan en werd Landgoedcoördinator namens de gemeente. Hierdoor pakte de samenwerking met het Familiepark anders uit dan gepland. Een aantal zaken bleef liggen, zoals gezamenlijke signing op het landgoed (parkeerplaats, lanen) en duurzaam energiebeheer.

Met de bestuursvoorzitter en de scheidend directeur maakte de museumdirecteur procedurele afspraken. Met stafmedewerkers van het Familiepark werd de voorbereiding voortgezet voor Nienoord 500 in 2025. Het Ambitieplan Landgoed Nienoord gaf hierbij de kaders aan.

Koetshuizen in Nederland

De projectgroep 'Koetshuizen in Nederland' slaagde erin om het boek voor de feestdagen in de winkels te krijgen. In het hoofdstuk over Museum Nienoord zijn interessante ontdekkingen opgenomen. De knechtenkamer boven de paardenstal blijkt de enige, nog volledig authentiek bewaard gebleven, knechtenkamer in Nederland. Dit door bizarre omstandigheden: toen andere koetshuizen werden gemoderniseerd, stond Nienoord lang leeg omdat de borgfamilie inclusief de stalknecht in 1907 verdronken waren.

De Leekster Lenteloop

De Leekster Lenteloop organiseerde de start van dit jaarlijkse sportevenement weer op Nienoord. Er namen ruim 1.100 sporters aan deel.

Santarun op Nienoord

Ook de Santarun startte dit jaar op Nienoord. Het aantal deelnemers groeide naar ruim 600.

Santarun

8.2 Stichting Paard en Karos

Stichting Paard en Karos

Het overgrote deel van de Nationale Rijtuigcollectie in Museum Nienoord is in bruikleen van Stichting Paard en Karos, 'de collectiestichting'. Het vernieuwde bestuur van deze stichting vergaderde meermalen op Nienoord. De stichting zegde Museum Nienoord inzage toe, bij de totstandkoming van nieuwe beleidsstukken en bood medewerking aan bij Nienoord Vernieuwt.

Onderling werd het voornemen uitgesproken om bij restauraties nauwer samen te werken. Tussen de voorzitter van de stichting en de directeur van Museum Nienoord was er bijna wekelijks contact over lopende zaken, waaronder de bestemming van extern beschikbaar gerij en/of toebehoren.

8.3 Landelijke organisaties en collega-musea

De in vorige jaarverslagen gerapporteerde, vaste samenwerking met landelijke manifestaties als de Nationale Museumweek, het Monumentenweekend en de Oktobermaand Kindermaand werden in 2024 voortgezet.

Vergaderingen van het Platform Borgen in Groningen en het provinciale Directeuren Overleg Musea vonden plaats in Museum Nienoord, de aanwezigen kregen hier de vorderingen rondom Nienoord Vernieuwt mee.

Coöperatie Sterke Musea

Museum Nienoord was hierin op bestuurs- en directieniveau vertegenwoordigd.

Stichting De Koetsewagen

Stichting De Koetsewagen is in feite een rijdend rijtuigmuseum en heeft als doelstelling haar collectie historische rijtuigen op de weg te houden. Deze rijtuigen, waarvan er een aantal op Nienoord staat, bieden op afspraak de mogelijkheid voor bezoekers van Museum Nienoord om koetsen niet alleen te bekijken, maar er ook in mee te rijden.

In 2024 sloten Museum Nienoord en Stichting de Koetsewagen een samenwerkingsovereenkomst. Hierin werden in de praktijk gegroeide en wederzijds goed bevallende samenwerkingen bekrachtigd. Onder meer rondom gebruik van ruimte en gereedschap met als tegengeste onder meer een bijdrage aan publieke presentaties van het museum, zoals de Open Depotdagen.

Het voordeel van deze rijtuigen is dat ze rijklaar zijn, buiten kunnen staan en (onder begeleiding) publiek erin kan plaatsnemen voor het maken van foto's. De Koetsewagen verzorgde namens Museum Nienoord een bruikleen inclusief transport van een glaslandauer

voor de jubilerende Stichting Van der Wijck - de Kempenaer, voor een opstelling rondom hun symposium in de Fraeylemaborg. Ook bij publieksevenementen op Nienoord zelf rolde De Koetsewagen regelmatig eigen gerij naar buiten, om het beeld te completeren. Zoals bij de start op Nienoord met een rally van oldtimers en classic cars in juni en bij de Santa Run in december. Vrijwilligers van het museum en de Stichting werkten meermaals samen aan projecten.

Koetsentochten

Tijdens de Fraeylemakoetsentocht op 31 augustus brachten Museum Nienoord en Stichting De Koetsewagen samen een rijtuig op de weg. Onderweg was er weer alle gelegenheid voor uitwisseling met andere deelnemers uit het hele land.

Publieksarrangementen met collega-musea

Het dag-arrangement voor touroperators, busmaatschappijen en verenigingen, samen met het Nationaal Klompenmuseum in Eelde, werd in 2024 voortgezet. De meeste groepen kwamen buiten deze arrangementen om voor de tentoonstelling 'Fiep op Wielen'.

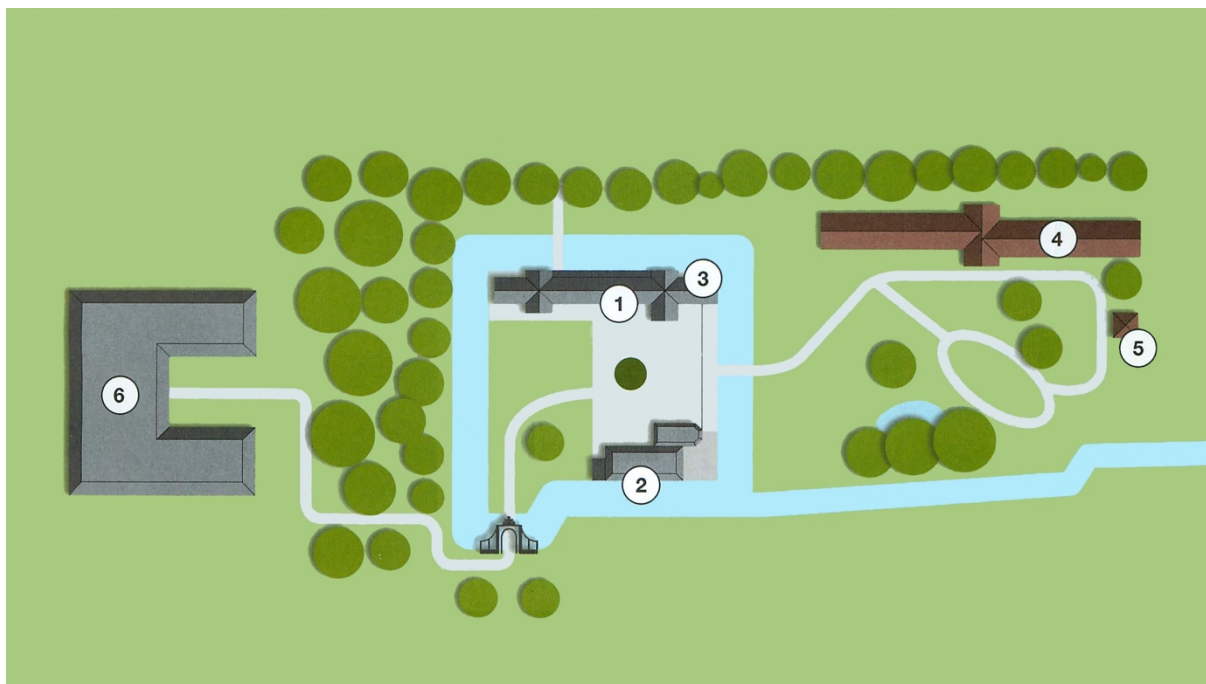
Compagnie tot Instandhouding van het Oude Gerij

De Vereniging van Vrienden van het Nationaal Rijtuigmuseum bood liefhebbers van historisch gerij weer meermalen een aantrekkelijk programma om elkaar te ontmoeten en kennis en ervaring uit te wisselen. Dit zowel in als buiten Museum Nienoord. In het depotgebouw lieten ze zich bij hun Nieuwjaarsontvangst bijpraten over Nienoord Vernieuwt. Leden van de Compagnie namen ook deel aan de al genoemde Fraeylemakoetsentocht. De jaarlijkse 'Commandeursmaaltijd' bood een podium aan interessante gastsprekers, de 'Compagniesdag' werd georganiseerd rondom de Flaeijl boerenoptocht in Oudehorne.

9 Bijlagen

9.1 Het Museumcomplex

Het museumcomplex

1. Entree / kassa	4. Ter Maten Hal (tuinhal)
2. Borg / Grand Café	5. Schelpengrot
3. Stal / Koetshuis	6. Jaap Stienstra Hallen (depotgebouw)

Museum Nienoord bestaat uit verschillende gebouwen, waarvan een aantal wordt gehuurd van de gemeente Westerkwartier.

Het oudste en meest beeldbepalende is de borg Nienoord uit 1524.

In het museale deel op de eerste verdieping is een semipermanente tentoonstelling over de bewoners in relatie tot de ontwikkeling van het Westerkwartier. De salons en keuken op de benedenverdieping worden onderverhuurd aan de horecapachter.

Het historische koetshuis met paardenstallen ernaast is nog intact en wordt opengesteld voor publiek. Een klassiek ogende, maar eind 20ste-eeuwse, Oranjerie verbindt beide gebouwen. Hier bevinden zich de entreehal en de museumwinkel. De voormalige personeelswoningen aan het borgplein zijn ingericht als museumkantoor.

Samen met het omliggende park stralen deze gebouwen een eind 19de-eeuwse sfeer uit.

In de museumtuin verrees in de jaren zestig van de vorige eeuw een museaal expositiepaviljoen, bestaande uit twee grote tentoonstellingshallen aan weerszijden van een ruime ontvangsthal.

Een opslagruimte in het bos werd rond 2000 vervangen door een modern en museumwaardig depotgebouw. Dit is eigendom van de museumstichting. Hierin bevindt zich ook het Ambachtencentrum.

De bijgebouwen van de borg dragen de namen van medeoprichters van Museum Nienoord. De Oranjerie kreeg de naam 'Bischoff Hal', het expositiepaviljoen heet de 'Ter Maten Hal' en het depotcomplex de 'Jaap Stienstra Hallen'. De nieuwe museumzalen in het depotgebouw heten het 'Open Depot'.

Verschillende nog aanwezige bouwdelen en tuinornamenten herinneren aan vroegere eeuwen. De meest bijzondere zijn de schelpengrot en erepoort, beide van rond 1700.

9.2 Visie en missie

Visie

Museum Nienoord, Borg en Rijtuigmuseum (hierna: Museum Nienoord) ontvouwt de nalatenschap van de Borg Nienoord, de regionale cultuurhistorie en de geschiedenis en cultuur van het gebruik van paard en rijtuig in Nederland.

Missie

Museum Nienoord wil de Borg Nienoord en de nationale collecties rijtuigen en sledes zichtbaar maken voor een breed publiek. Zij wil de betekenis van deze collecties *waarborgen* binnen een maatschappelijke context door ze te presenteren en te duiden. Daarnaast wil zij zorgdragen voor het behoud en de uitbreiding van die collecties als eigentijdse bijdrage aan de verdere ontwikkeling van onze rijke, veelzijdige (kunst-) en erfgoedsector.

9.3 Strategie, hoofdpunten van beleid en doelstellingen

Museum Nienoord verwerft, behoudt, onderzoekt, presenteert, documenteert en geeft bekendheid aan de materiële en immateriële getuigenissen voor doeleinden van studie, educatie en recreatie.

Doelstellingen

Museum Nienoord wil haar collectie en wijze van presenteren op duurzame wijze aanpassen voor een breder en nieuw publiek. Als conservator van haar unieke erfgoedcollecties wil zij deze toekomstgericht onderhouden en ontwikkelen. Met als doel dat de collectie blijvend en vernieuwend getoond kan worden, onder andere door een actueel (digitaal), educatief programma te ontwikkelen.

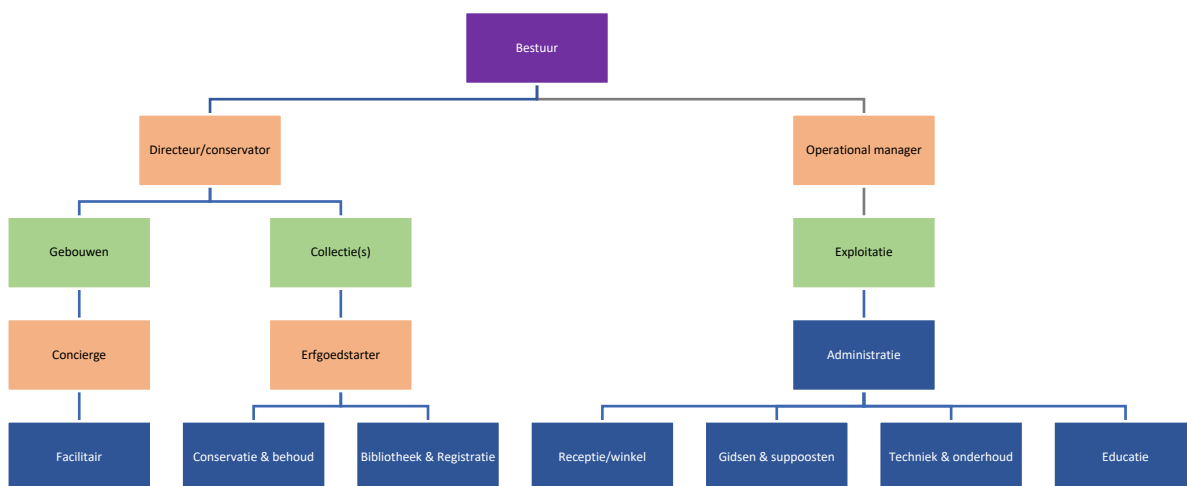
9.4 Samenstelling staf en bestuur

Staf		
<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Omvang</i>
Dhr. G. Pruiksma	Directeur / Conservator	0,8 fte
	Conciërge/schoonmaak	0,6 fte
	Assistent conciërge/schoonmaak	
	Administratie en Vrijwilligerscoördinator	0,5 fte tot 1-4-2024
	Conservator	0,4 fte tot 1-4-2024
	Erfgoedstarter (via Mondriaanfonds)	0,6 fte tot 1-9-2024
	Erfgoedstarter (via Mondriaanfonds)	0,6 fte vanaf 1-10-2024
	Operational Manager (inhuur)	0,6 fte
	Ondersteuning (inhuur)	0,4 fte

Bestuur (bestuursleden vervullen hun rol onbezoldigd)		
<i>Naam</i>	<i>Bestuursfunctie</i>	<i>Rooster van aftreden</i>
Dhr. S.M. Dijkstra	Voorzitter	01-11-2024 (niet herbenoembaar)
	<i>Hoofd- en nevenfuncties:</i> Financieel expert zorginkoop Menzis Voorzitter Stichting De Koetsewagen Voorzitter Stichting Heerlijkheid Harssens Bestuurslid Vereniging Compagnie tot instandhouding van het Oude Gerij Penningmeester Stichting Finit	
Mevr. G. Durkstra	Secretaris en vicevoorzitter vanaf 01-01-2023	14-04-2024 (1 x herbenoembaar)
	<i>Hoofd- en nevenfuncties:</i> Voormalig Inspecteur van het Onderwijs Voorzitter Coöperatie Sterke Musea	
Dhr. G. Vos	Penningmeester	19-12-2023 (1 x herbenoembaar)
	<i>Hoofd- en nevenfuncties:</i> Fiscaal jurist bij Ministerie van Financiën (Belastingdienst) Penningmeester bij Stichting Het Bevrijdingsbos Penningmeester Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau	

(Zie ook: <http://www.museumnienoord.nl/organisatie/anbi>)

9.5 Organogram Museum Nienoord en overlegstructuur

Organisatie en structuur

Het bestuur vergaderde maandelijks met de directeur. Voorts was er overleg op bestuurlijk en directieniveau met de wethouder en beleidsambtenaren van de gemeente Westerkwartier.

Met de andere partners, stakeholders en subsidieverleners werden alle afspraken en verplichtingen nagekomen. Museum Nienoord voldoet hiermee aan de Governance Code Cultuur.

Verantwoording Codes

Governance Code Cultuur

Museum Nienoord is ondergebracht in de Stichting Museum Nienoord, Borg en Rijtuigmuseum. Het bestuur bestond in 2024 uit vrijwilligers die geen vergoeding ontvangen voor hun activiteiten. De verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de statuten van de stichting. Het bestuur en de directie handelen in overeenstemming met het reglement waarin de taken en de werkwijze zijn vastgelegd.

Museum Nienoord paste de Governance Code Cultuur toe op een manier die aansloot bij de doelstelling, aard en omvang van de organisatie. Het bestuur en de directie bespraken de code in een bestuursvergadering.

Het museum wijkt af van het maximumaantal zittingstermijnen uit de Governance Code Cultuur van twee keer vier jaar, met het bieden van de mogelijkheid van extra termijnen. De reden hiervoor is dat het museum gekenmerkt wordt door een aantoonbaar significant

smallere financieringsbasis dan vergelijkbare musea, en een complexe omgeving met relatief veel verschillende stakeholders. Desondanks streeft het museum een ambitieuze agenda na waarbij het bestuur genoodzaakt is bij essentiële organisatieprocessen bij te springen bij de op onderdelen nog te beperkte organisatie. Het museum kent een intensieve bestuursbetrokkenheid, waardoor het moeite kost deze rol in te vullen en om bestuursleden te vinden welke passen in deze specifieke situatie. Het huidige bestuur is met een smalle samenstelling nog niet samengesteld dat dit nu een gefaseerde vervanging ter waarborging van de continuïteit en kennisoverdracht mogelijk maakt. Gezien de als complex ervaren bestuurlijke uitdagingen met diverse stakeholders heeft zij besloten voor de continuïteit voor de komende periode vast te willen houden aan de mogelijkheid van meer bestuurstermijnen in plaats van de twee zoals de huidige GCC aangeeft. Medio 2025 zal de structurele financieringssituatie naar verwachting sterker en in ieder geval duidelijker zijn. Op dat moment zal heroverwogen worden of er reden is om, afwijkend van de GCC, de mogelijkheid van een extra termijn van vier jaar te handhaven.

Eenmaal vergaderde het bestuur zonder de directie. Tijdens deze vergadering kwam het eigen functioneren en de relatie met de directie aan de orde. Er was buiten de vergaderingen regelmatig contact tussen het bestuur, de directie en de medewerkers. De voorzitter en een bestuurslid voerden een (jaarlijks) gesprek met de directeur over zijn functioneren.

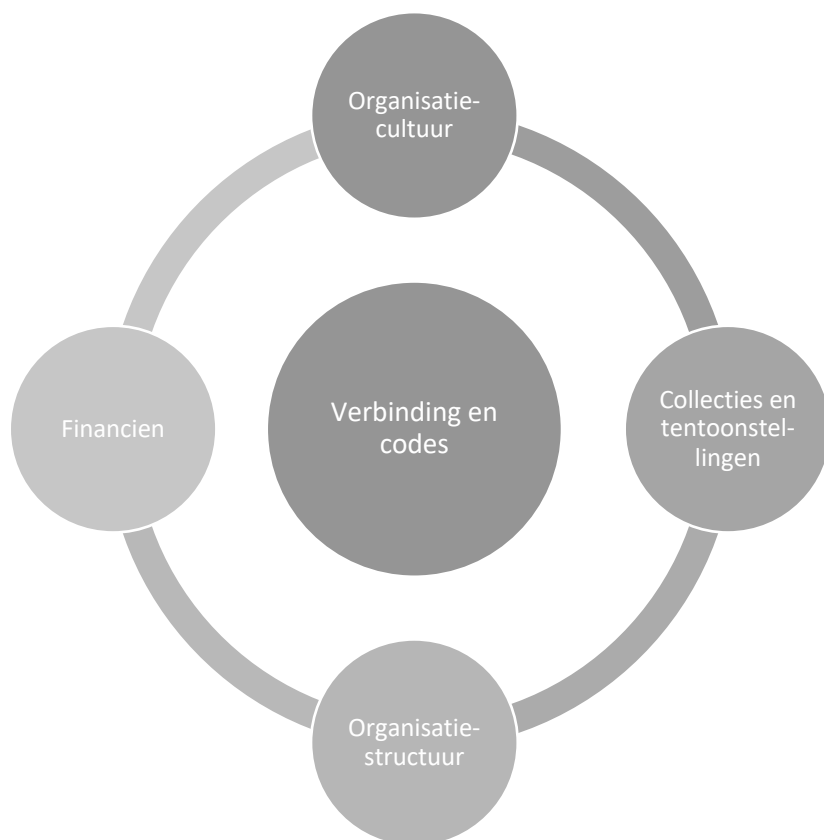
Ook stelde het bestuur de jaarrekening en het jaarverslag 2023 vast. Daarin werd verslag gedaan van het systeem van risicobeheersing en controle. Het bestuur besprak maandelijks de financiële stand van zaken aan de hand van verschillende financiële overzichten. Met de beleidsagenda bewaakte het bestuur dat het beleid actueel bleef en bijgesteld werd. De directeur bereidde deze besprekingen voor na overleg met de staf en eventueel de vrijwilligers.

Door de beperkte omvang van de organisatie was er geen medezeggenschapsorgaan. Via gestructureerd werkoverleg en vrijwilligersoverleg was inspraak mogelijk. Vanwege de werkdruk en een gebrek aan ondersteuning voor de directeur, vervulden bestuurders ook uitvoeringstaken, zoals bijvoorbeeld bij fondsenwerving en de stuurgroep van het project Nienoord Vernieuwt. Hierbij legden zij verantwoording af aan de overige bestuurders. En na afronding van de taak viel het vervolg van de uitvoering terug in de gebruikelijke cyclus van de bedrijfsvoering.

Fair Practice Code

Museum Nienoord had een beperkte formatie van 2,3 fte aan vaste professionals en 1,1 fte aan tijdelijke professionals. Vanwege het kleine team en noodzakelijke specialismen was er sprake van een dilemma tussen 'vrijheid hebben en verantwoordelijkheid dragen'. De medewerkers en vrijwilligers toonden zich uitermate betrokken. Tegelijkertijd was het leiden van een organisatie die voor een groot deel van de uitvoering afhankelijk is van vrijwilligers geen sinecure.

Aan de hand van de functioneringsgesprekken werden ontwikkelingsmogelijkheden om de kernwaarden toe te kunnen passen in zijn/haar werkzaamheden in kaart gebracht. Vanwege de financiële situatie was het helaas niet eerder mogelijk om uitbreiding van uren voor de medewerkers te realiseren en salarissen standaard jaarlijks te indexeren. Het museum heeft door het verkrijgen van extra financiële middelen aan dit aspect van de Fair Practice Code kunnen voldoen.

Code Diversiteit en Inclusie

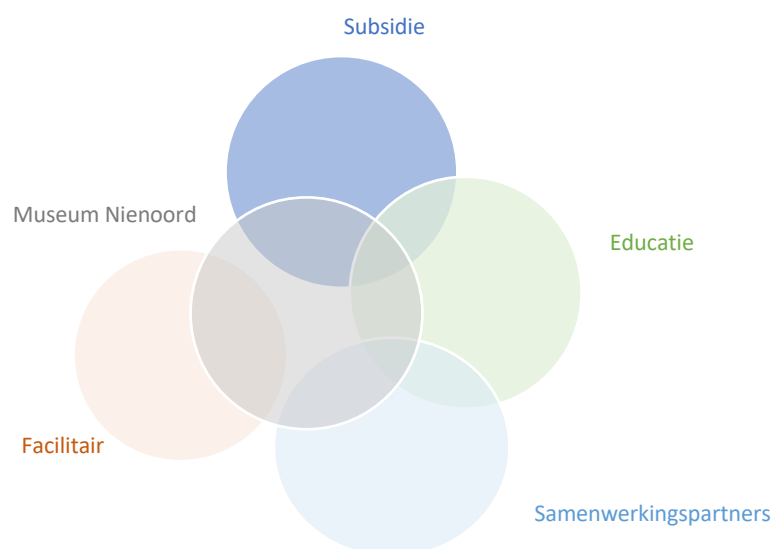
Voldoen aan de Code Diversiteit en Inclusie was voor Museum Nienoord een vanzelfsprekendheid. Het museum wil een afspiegeling zijn van de samenleving, en daarbij aansluiten bij de regionale situatie. Om dit te realiseren werd tegemoetkomen aan diversiteit als thema dat bij elk nieuw project of tentoonstelling aan de orde kwam. Inclusie was niet alleen een leidraad voor de eigen organisatie, maar ook in het vinden en bereiken van specifieke publieksgroepen en opdrachtnemers gekoppeld aan de inhoud van de tentoonstellingen en activiteiten. Diversiteit en inclusie droegen bij aan de gewenste profilering van het museum.

Het Ambachtencentrum, het Taalhuis, Stavoor en de samenwerking met De Zijlen zijn voorbeelden van de aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De vrijwilligerscoördinator volgde met een aantal vrijwilligers een onlinecursus over omgang met bezoekers met alzheimer en/of een auditieve beperking.

9.6 Relaties, netwerken en partners

Subsidie:	Provincie Groningen Gemeente Westerkwartier	Overige Fondsen
Samenwerkingspartners:	Stichting Paard & Karos Stichting Hippomobiel Erfgoed Grand Café Borg Nienoord Landgoedpartners Gemeente Westerkwartier (eigenaar deel van de gebouwen) Bruikleengevers en -nemers Groninger Borgen en Musea Coöperatie Sterke Musea in de provincie Groningen	Openluchtmuseum Museum Purmerend Kastelen en landgoederen Internationale musea Wenen en Lissabon Ondernemersvereniging Westerkwartier Promotie Platform Leek
Educatie:	Textielatelier Kunstenaars in de regio Basis- en speciaal onderwijs Voortgezet onderwijs	Middelbaar beroepsonderwijs Hoger beroepsonderwijs Universitair onderwijs
Facilitair:	Gemeente Westerkwartier (eigenaar deel van de gebouwen) Media	Restaurateurs Diverse leveranciers
Museum Nienoord	Ridders Donateurs	Vrienden

9.7 Overzicht schenkingen

Particuliere schenkingen

Object	Registratie nummer
Javaans hoedje	6060
Aardewerk bord	6021
Linnen tas	6022
Kleedjes	6023
Waaier	6024
Rijwielplaatje	6025
Poortsleutel	6026
Stempel	6028
Blauwbruine jurk	6029
Bruine jurk	6030
2 Onderrokken	6031-6032
Kleine zwarte paraplu	6033
2 Koetslantaarns	6034
Beige-crème jurk	6035
Rieten mandje	6036
Kousen, lakschoenen, laarsjes	6037
Witte bidet	6038
6 stuks onderkleding	6039
Parasol	6040
Zwarte jurk	6041
Jacquetjas	6043
Handschoenen en stropdas	6044
Carbidlamp	6045
Twee brillen met koker	6046
Lokkastje	2506
Postkoetshoorn	2508
Zweep	2512
Tuigonderdelen	2600-2650

Overige schenkingen

Object		Registratie nummer
Prent 'rijtuig zonder wielen wordt voortgetrokken door een paard'	Spoorwegmuseum	
Tekening 'boerenwagen wordt ingehaald door een diligence'	Spoorwegmuseum	
Prent 'Slooterdyk'	Spoorwegmuseum	

9.8 Overzicht uitgaande bruiklenen

Object	Registratie-nummer	Bruikleennemer	Periode
Onderdelen tuigage voor tentoonstelling koetshuis	32 deelnummers uit de groepen 1171, 1566 en 2449	Fogelsangh State	Januari 2024 t/m november 2024
Slee, tuigage en koetsiersjas voor wintertentoonstelling	0437, 5088 en 1180	Kasteel Heeswijk	Januari 2024 t/m april 2024

9.9 Overzicht inkomende bruiklenen

Ten behoeve van eigen exposities werden in 2024 verschillende bruikleencontacten afgesloten. Kortlopende bruiklenen (inleen):

Object(en)	Bestemming	Bruikleengever	Periode
Afbeeldingen kerk Midwolde	Expositie Rombout Verhulst	Victor Timmer	Mei t/m december
Interieurschilderij kerk Midwolde	Expositie Rombout Verhulst	Gemeente Westerkwartier	Mei t/m december
Originele tekeningen, reproducties, persoonlijke eigendommen van Fiep Westendorp	Expositie 'Fiep op Wielen	Fiep Westendorp Foundation	Januari t/m september (een deel bleef na afloop expositie in gehuurde depotruimte)
Kunstwerken van leden van Kunstenaarskring De Ploeg	Expositie 'De Ploeg op Nienoord'	Particuliere, deels anonieme verzamelaars	November t/m december
Kunstwerken van leden van Kunstenaarskring De Ploeg	Expositie 'De Ploeg op Nienoord'	Overheidsinstanties zoals het Groninger Museum, de gemeente Groningen en gemeente Westerkwartier	November t/m december
Antieke paardenploeg	Expositie 'De Ploeg op Nienoord'	Museum Het Rieuw	November t/m december
Afdruk op metaal van prijswinnende foto van Erik Veenstra met Matthijs Röling en kunstenaarsvrienden	Expositie 'De Ploeg op Nienoord'	Fotograaf Erik Veenstra	November t/m december
Twee portretten leden Fries Regiment	Ter aanvulling op Nienoord aanwezige portretten	Familie de Beaufort	Januari t/m april